

Algemeen	
Onderwerp	Onderzoeken Mockingbird
Verspreiden	Ja
Contactpersoon	Robin Goercharn, Nadia Strieker
Eenheid	Beleid en Bestuur
E-mail	R.goercharn@regiogv.nl n.strieker@hilversum.nl
Kenmerk	DOC-25013420
Datum	28-10-2025

Beslispunt

- 1) Instemmen met het onderzoeken van de mogelijkheden voor een nieuw pleegzorgmodel Mockingbird in de regio Gooi en Vechtstreek.
- 2) Instemmen met het opstellen van een plan van aanpak voor de implementatie die opnieuw voorgelegd wordt.

Kernboodschap

In de regio Gooi & Vechtstreek wonen jaarlijks circa 150 tot 200 kinderen in pleegzorg. Regelmatig mislukken plaatsingen (breakdowns), wat leidt tot duurdere residentiële opvang. Om dit te verminderen, wordt voorgesteld een plan van aanpak te schrijven voor de invoering van het Mockingbirdmodel.

Mockingbird versterkt pleegzorg door gezinnen in kleine netwerken (*constellaties*) te verbinden, met een *hubhome* als steunpunt. Pleegouders helpen en ontlasten elkaar, wat stabiliteit, lotgenotencontact en veerkracht vergroot. Dit vermindert breakdowns, versterkt de positie van pleegouders en verlaagt op termijn de kosten.

De invoering vraagt samenwerking tussen aanbieders, bestuurlijke steun en een cultuurverandering richting meer gezamenlijke verantwoordelijkheid. De verwachte opstartkosten van circa €136.000 per jaar zijn een investering in een duurzaam en menselijker pleegzorgsysteem. Met dit voorstel stemt men in met het in gang zetten van de ontwikkeling tot een plan van aanpak met betrekking tot de uitvoering van Mockingbird binnen de regio Gooi en Vechtstreek.

Inleiding

In 2024 woonden er (volgens DLP) 177 kinderen in pleegzorg gezinnen in onze regio (in 2025 is dit nu 150). Het aantal pleegzorgkinderen in de regio varieert tussen de 150 en 200 kinderen per jaar. De pleegzorgaanbieders besteden aandacht aan het

ondersteunen van pleegzorgouders en hun gezinnen. Helaas komt het voor dat pleegzorgkinderen niet meer bij hun pleegouders kunnen blijven wonen en toch uitstromen naar verblijfsplekken (breakdowns). We krijgen terug van één pleegkind en meerdere pleegzorgaanbieders dat er behoefte is aan een fundamenteelere aanpak op het ontwikkelen van lotgenotencontact. Ook pleegzorgouders hebben meer behoefte aan steun in de uitdagingen waar zij tegen aan lopen in hun gezinsleven. Een andere vorm van ondersteuning die aan deze behoeften kan voldoen en waar aan wordt gedacht is het Mockingbirdstelsel. In dit stelsel wordt een informeel netwerk van pleegzorgouders gevormd en versterkt. In dit netwerk (constellatie) steunen de pleegzorgouders elkaar met opvoedvraagstukken en lotgenotencontact voor kind en ouder. Daarnaast stemde in 2024 een ruime meerderheid van de Tweede Kamer in met een motie om het Mockingbirdstelsel verder te implementeren. Om deze redenen onderzoeken wij of er behoefte is om het Mockingbirdstelsel te implementeren in de regio Gooi & Vechtstreek. Mockingbird is een andere manier van werken, waarbij de constellatie centraal staat en gezinnen gezamenlijk problemen oplossen binnen hun gecreëerde gemeenschap. Dit betekent voor pleegzorgaanbieders in veel gevallen loslaten, vertragen en verdragen om tot een oplossing te komen, gezien zij normaliter zelf zorg acties ondernemen en de gezinnen nu zelf de regie nemen rondom een probleem. Met het implementeren van Mockingbird zal er tevens een cultuurverandering plaats moeten vinden bij de gecontracteerde zorgaanbieders die meewerken.

Doel

Mockingbird is gericht op het organiseren en versterken van een informeel netwerk van pleegouders om de (pleeg)kinderen heen. Er wordt een zogenoemde Mockingbird constellatie gecreëerd. Dit is een aantal pleegzorggezinnen woonachtig in een bepaalde straal van elkaar die aan elkaar gekoppeld worden. Een van deze gezinnen wordt de 'hubhome'. Dit gezin is de spil in het web en fungeert als een 'familieoudste'. Zij delen hun kennis en expertise, organiseren activiteiten om het familiegevoel te versterken en hebben twee logeer-/time-out bedden voor maximaal twee weken beschikbaar. De pleegouders hebben steun aan elkaar, leren van elkaar en kunnen elkaar (tijdelijk) ontlasten. De kinderen, zowel eigen- als pleegkinderen, ontmoeten elkaar, als een grote familie. Binnen een constellatie of netwerk hebben (pleeg)ouders meer contact met elkaar dan met de pleegzorgbegeleider. Ze lossen samen al veel dingen op, vangen even een kind op, halen kinderen van een ander pleeggezin van school of wisselen met elkaar uit hoe het bijvoorbeeld is om een nukkige puber of opstandige peuter in huis te hebben wonen. Daarmee zijn ze lotgenoten en zien zowel ouders als kinderen dat het soms normaal is wat er gebeurt. Pleeggezinnen voelen zich gesteund dankzij de vele positieve eigenschappen van dit familieleven. Denk hierbij aan het opbouwen van sterke en duurzame relaties, het ontvangen en geven van (mentale) steun, het creëren van veiligheid en het aangaan van duurzame verbintenissen. Hiermee wordt het instromen van

pleegzorgkinderen in een verblijfsinstelling voorkomen voor deze doelgroep. Daarnaast is het doel van dit voorstel om de intentie op te halen en het proces van het ontwikkelen van een plan van aanpak richting een constellatie in gang te zetten.

Argumenten

1. *Landelijk is er veel aandacht voor de positieve ervaringen van Mockingbird.*

In 2024 stemt een ruime meerderheid van de Tweede Kamer voor de motie om tot een plan te komen hoe de positieve ervaringen met Mockingbird ingezet kunnen worden voor meer pleegouders. Het Mockingbird systeem is bewezen in Amerika en Engeland, terwijl ook de eerste pilot in Nederland een succes is. Zie ook [Mockingbird Werkwijze in Nederland](#) (Verweij-Jonker. 2024).

2. *Plaatsingen bij pleegouders worden duurzamer.*

Door het werken met Mockingbird, vinden er minder breakdowns (een kind moet weg uit pleeggezin) plaats bij pleegkinderen vanwege het steunend netwerk, door zowel praktische (logeren) als mentale steun. Hierdoor besparen gemeenten op termijn kosten met betrekking tot residentiële voorzieningen. Uit onderzoek blijkt zelfs dat één op de drie kinderen te maken heeft met een breakdown.

3. *We versterken het lotgenotencontact voor pleegouders.*

Door pleegouders onderdeel te maken van Mockingbird, dragen zij bij aan een steunende community: actieve pleegouders blijven langer pleegouder en meer aspirant pleegouders durven de stap te maken en blijven zich inzetten. Samen leren ze en steunen ze elkaar in het kader van 'it takes a village to raise a child'.

4. *We versterken het lotgenotencontact voor pleegzorgkinderen.*

Binnen Mockingbird bouwen pleegkinderen aan hun eigen duurzame netwerk waar zij altijd, ook wanneer zij niet meer in de constellatie wonen, op terug kunnen vallen

5. *We reduceren de druk bij pleegzorgaanbieders.*

Mockingbird neemt werkdruk weg bij pleegzorgbegeleiders, zie ook de [maatschappelijke businesscase](#) (Anderson Eiffers Felix, 2025). Professionals voelen zich ontlast en beter in staat om onder meer de veiligheid te borgen, doordat pleegouders ook bij de hubhome te rade kunnen en het onderling contact ook leidt tot informeel toezicht op het welzijn van de kinderen.

6. *Mockingbird draagt bij aan 'zoveel mogelijk thuis'.*

Door in te zetten op Mockingbird, kunnen jeugdigen in pleegzorg zoveel als mogelijk thuis opgroeien. Biologische ouders kunnen onderdeel worden van een constellatie en er kan worden ingezet op deeltijdpleegzorg. Verder draagt het bij aan het 'zo normaal als mogelijk' opgroeien van jeugdigen, doordat de kans minder groot is dat zij opgroeien binnen een residentiële voorziening. Hierdoor draagt Mockingbird ook bij aan de Hervormingagenda Jeugd.

7. *Draagt bij aan een besparing op jeugdzorgmiddelen*

Mockingbird is een effectief pleegzorgsysteem dat bijdraagt aan het voorkomen van breakdown's die duur zijn en niet bijdragen aan het zoveel mogelijk thuis opgroeien. Door in te zetten op Mockingbird, kunnen gemeenten een besparing doen op jeugdzorgmiddelen, omdat pleegzorg significant goedkoper is dan een residentiële voorziening.

Kanttekeningen

1. *Het is een kleinschalig traject.*

Je werkt met kleine constellaties van 8 gezinnen, waardoor het een kleinschalig project is en de uitrol meer tijd behoeft. De kleinschaligheid zorgt er wel voor dat pleegouders en jeugdigen binnen een constellatie goed contact hebben met elkaar en elkaar makkelijk kunnen vinden, waardoor het eerder succesvol kan zijn.

2. *Samenwerking tussen verschillende aanbieders is een vereiste.*

Het vereist een stevige samenwerking tussen verschillende pleegzorgaanbieders, gezien de verdeling van jeugdigen. Hierdoor moeten pleegzorgaanbieders los van hun concurrentiepositie gezamenlijk het beste voor de jeugdige en pleegouders doen en zal het voorkomen dat er uitruil van diensten plaatsvindt. Dit betekent dat in sommige gevallen een pleegzorgjeugdige van pleegzorgaanbieder A in de constellatie van pleegzorgaanbieder B kan komen. Dit vereist een goede afstemming, maar versterkt uiteindelijk het netwerk en zorglandschap.

3. *Mockingbird gaat niet over één nacht ijs.*

Het kan tot wel drie jaar duren, voordat ieder gezin deelneemt aan een constellatie. Dit komt door de grote hoeveelheid pleegzorggezinnen in de regio.

4. *Bestuurlijke dekking is noodzakelijk.*

Deze nieuwe manier van werken, betekent ook dat medewerkers van

pleegzorgorganisaties soms moeten besluiten om niet in te grijpen waar dit normaliter wel wordt verwacht. Door niet in te grijpen en gezinnen zelf aan het werk te zetten, gaan we uit van een stukje eigen kracht, maar dit is ook spannend voor werknemers. Het is dus van belang dat bestuurders van pleegzorgaanbieders en wethouders achter hen staan en hen het gevoel geven dit te mogen beproeven.

5. Belang van cultuurverandering

Mockingbird kan alleen succesvol zijn als medewerkers en organisaties ook echt anders gaan werken en zich inzetten om constellaties zelf succesvol te laten zijn. Dit betekent een cultuuromslag en een volledig commitment dat moet worden opgehaald. Zonder dit commitment is de kans van slagen niet groot.

Financiën

Het implementeren van Mockingbird, brengt extra kosten met zich mee naast de reguliere pleegzorgvoeding. Deze kosten leiden echter tot een besparing wanneer de implementatie leidt tot een reductie van jeugdigen die door middel van een breakdown in een residentiele voorziening terecht komen. Waarbij de gemiddelde kosten voor een jeugdige in pleegzorg €10.203,56 bedraagt, zien we dat de kosten voor bijvoorbeeld een gezinshuis, vijf keer zo hoog zijn per cliënt.

Tabel 1.

Wie	Uur inzet	Kosten
Hubhome	Reguliere Pleegzorgvergoeding	-
Pleegzorgbegeleider	Reguliere kosten	-
Maandelijkse bijeenkomst pleegouders	Training en bijpraten	€4.176
Activiteiten hubhome tbv lotgenoten	Vier maal per jaar	€32.528
Training en begeleiding stichting Ondersteuning Pleeggezin	Jaar 1 pilot	€60.500
Incidentele opvang	Weekend per 2 maanden	€10.955,4
	Totale opstart kosten per jaar:	€136.674,6

Co-financiering

Verdere kosten worden gespecificeerd in het pva

Begeleiding stichting OP

Als we bovenstaande tabel analyseren, zien we dat er een aantal structurele kostenposten bij komt ten aanzien van het pleegzorgsysteem. Dit heeft voornamelijk te maken met het inzetten van activiteiten voor de hubhome en de incidentele opvang.

Deze kosten zullen dan zich dan ook vermenigvuldigen met het aantal constellaties dat toeneemt in de regio. Anderzijds zijn er ook kosten, zoals die van de projectleider en het volgen van trainingen, verdampen naarmate het systeem beter geïntegreerd raakt. Hoewel dit nu op een kostenverhoging lijkt, zal er in de praktijk een reductie ontstaan op de lange termijn. Dit heeft alles te maken met de gemiddelde kosten van een breakdown, die in onderstaande tabel worden weergegeven.

Tabel 2. Gemiddelde kosten per jeugdige (2024) in verblijfsvorm

Type verblijf	Aantal cliënten 2024	Gemiddelde kosten per cliënt
24- uur verblijf	74	€ 51.672,76
Driemilieuvoorziening	13	€ 80.355,30
Gesloten jeugdhulp	8	€ 110.632,63
Gezinshuizen	52	€ 59.667,26
Klinische jeugd GGZ	22	€ 23.622,33
Pleegzorg	177	€ 10.203,56

Zoals te zien in bovenstaande tabel, zijn de kosten, als het gaat om langdurig verblijf, voor pleegzorg verreweg het laagst. Ieder jaar stoppen er volgens de Nederlandse vereniging voor Pleeggezinnen 14% van de pleegouders met zorgen voor een pleegkind onder de 18. Uit onderzoek van Stichting Pleegouderssupport, denkt 40% van de pleegouders weleens aan stoppen met pleegzorg. Doordat er al jarenlang een dalende trend is met betrekking tot het aantal mensen dat zich aanmeldt voor pleegouderschap, zien we dat breakdowns vaak resulteren in een verblijf binnen een residentiële voorziening. In de bovenstaande tabel is te zien dat deze voorzieningen gemiddeld per cliënt een stuk hoger liggen dan bij pleegzorg. Door in te zetten op een duurzaam pleegzorgsysteem, kunnen gemeenten het aantal breakdowns verminderen en een wezenlijke besparing maken ten opzichte van de huidige realiteit.

Met betrekking tot de financiën, gebeurt vrij veel in de reguliere bekostiging die pleegouders en pleegzorgorganisaties op dit moment krijgen. Aanvullend krijgen de pleegouders die het centrumgezin (hubhome) vormen een j1 vergoeding per uur voor de taken die ze extra uitvoeren. Daarnaast wordt er budget vrijgemaakt voor jeugdigen om elkaar vier keer per jaar te ontmoeten middels een activiteit. De pleegouders van het centrum gezin, organiseren twaalf keer een training of praatavond met betrekking tot de onderwerpen waar de pleegouders in binnen de constellatie mee worden. Denk hierbij aan deeltijdpleegzorg, terug naar biologische ouders en omgaan met behandeling pleegzorg jeugdige.

Uitvoering

De jeugdzorgaanbieders zullen de pilot, met andere aanbieders, starten. Hiervoor

leveren zij ook de projectleiding aan die de samenwerking zal faciliteren, in samenwerking met beleidsadviseurs van de Regio Gooi en Vechtstreek. Vanuit de Regio wordt verder gemonitord of de gewenste doelstellingen, zoals beschreven in de argumenten ook worden behaald. De gegunde partij zal samenwerken met stichting ondersteuning pleegzorg Nederland.

Daarnaast start er in september bij de gemeente Hilversum een stagiaire die een onderzoek gaat uitvoeren naar de verdere behoeften van pleegzorgkinderen en hun gezinnen. Een van de vragen die zij gaat beantwoorden, richt zich op het duurzaam opbouwen van lotgenotencontact. In de verdere uitwerking van dit voorstel wordt deze stagiaire betrokken.

Proces

In eerste instantie onderzoeken we of gemeenten en aanbieders open staan voor het implementeren van het Mockingbirdsysteem. Als hier voldoende draagkracht voor is, agenderen we een plan van aanpak dat in gezamenlijkheid is geschreven door zowel Stichting Ondersteuning Pleeggezin, aanbieders en de regio. We gaan met aanbieders in gesprek over de cultuurverandering, ondersteunen hen in het vinden van een gezin dat als middelpunt van de constellatie wil fungeren en het opzetten van het netwerk daaromheen. We begeleiden de extra contacten en activiteiten rondom de constellatie en monitoren of het proces naar behoren verloopt. We stellen doelen vast rondom effectief werken, lotgenotencontact en ondersteuning.